

ELŐFIZETÉSI ÁRA:		FŐSZERKESZTŐ:		SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:	
EGÉSZ ÉVRE	16.— K	NEGYED ÉVRE	4.— K	BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.	
FÉL ÉVRE	8.— K	EGYES SZÁM	—60 K	TELEFON 108—00.	
				HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT	

A földgáz és a városok.*

Az erdélyi földgáz értékesítése körül az események kezdenek gyorsabb tempóban leperegni.

Az elmúlt napokban két olyan nevezetes esemény történt, amelyet ebben az akcióban döntőnek kell tekintenünk.

Az egyik esemény az, hogy a földgáz értékesítése a polgármesterek nagyváradi kongresszusán tárgyalásra került.

A másik pedig az, hogy az amerikai szakértői véleménynek titkai lényegükben mégis csak kipatantak.

Lássuk először az első eseményt.

Mondanunk sem kell, hogy mi az erdélyi földgáz-ügyet a legelejétől, mondjuk a kálisóra történt furások óta a legjobban ismerjük. Ismerjük a technikai munkát a legapróbb részletekig, amely végre a földgáz megtalálására vezetett. Élénk érdeklődéssel kísértük azokat a tárgyalásokat, amelyeket az angolokkal folytattak a földgáz értékesítése érdekében. Láttuk most ezeknek a tárgyalásoknak minden fázisát, amelyet az illetékes körök azzal a szindikátussal folytatnak. Így tehát előttünk a gázügyben nincs semmi új és nem lehet semmi meglepetés.

Mi, akik láttunk kezdettől fogva, némi aggodalommal néztük ezeket a tárgyalásokat. Szomorúan kellett tapasztalnunk azt az érthetetlen közömbösséget, amellyel a mi gazdasági közvéleményünk a földgáz értékesítésének nagy közgazdasági jelentősége iránt viseltetik. Sajnálattal láttuk, hogy az akcióból olyan érdektelen szakembereket hagytak ki, akiknek jelentősége és szaktekintélyére éppen az államnak volna a legnagyobb szüksége.

Ilyen viszonyok között a legnagyobb örömmel vettük tudomásul azt, hogy a földgáz értékesítésének kérdése a magyar városok polgármesterei országos értekezletén is szóba került.

Örömünk kétszeres volt. Először azért, mert szavunk és figyelmeztetésünk beteljesedett. Másodsor, mert ezzel a földgáz értékesítésére vonatkozó akció abba a mederbe terelődött, amelyben azt az illetékes köröknek már eleve meg kellett volna indítaniuk.

* Előkelő kézből kaptuk e cikket, melyet ép az előkelő cikkíróra való tekintettel — a cikk éleit letompítva — kiadunk. Ez azért nem jelenti még a mi állásfoglalásunkat is. (A szerk.)

Ha az egész értékesítés nem a magyar városok egy jelentékeny részének az érdekeit érintené is, akkor is, mint a független közvélemény egy részének, a magyar városoknak igenis joguk, sőt kötelességük a földgáz értékesítésének kérdésével foglalkozni. De amint tudjuk, a magyar városok egy jelentékeny része igenis a legközelebből van érdekelve a földgáz értékesítésében. Azok a tárgyalások, amelyeket az állam pár hónap óta a földgáz-szindikátussal folytat, a legvitálisabban érintik ezeknek a városoknak az érdekeit, mert hiszen a szindikátus éppen ezeket a városokat akarja a koncesszió megnyerése után főfogyasztóivá megtenni.

A városok kongresszusa vezetőségének igazán eminens életérdeke, hogy már eleve tiltakozzék egy olyan megállapodás ellen, amelyet a kormány a szindikátussal úgy köthet meg — megengedjük jóhiszeműleg — hogy nem veszi tekintetbe ezeknek a főfogyasztóknak az érdekeit.

A földgázt értékesíteni kell. De a földgázt úgy értékesíteni, hogy a fogyasztó közönség érdekeit teljesen figyelmen kívül hagyják, olyan megoldás, amely ellen már eleve tiltakoznia kell minden érdektelen egyénnek, akinak érzéke van nagy közgazdasági akciók iránt s aki csak egy cseppet is szívében viseli ennek az amugy is mindenünnen megsarcolt közönségnek a jólétét.

A városok kongresszusának a legmelegebben gratulálnunk kell, hogy olyan szakembereket hívott meg a földgáz értékesítéséről mondott előadások megtartására, mint Hermann Miksa, Pfeiffer Ignác, Ripka Ferenc és Becsey Antal. Ezek az urak képviselik ma nálunk a független és feltétlen avatott szakvéleményt, amelyet véleményünk szerint az államnak sem lott volna szabad egy percig sem nélkülöznie a szindikátussal való alkudozásai közben.

Most már nincs okunk hallgatni, hogy különösen Hermann Miksának a kihagyása abból a bizonyos ellenőrző bizottságból szakkörökben a legnagyobb feltűnést keltette elejétől fogva. Hiszen Hermann műegyetemi tanár volt az, akit az állam Amerikába is kiküldött a földgáz tanulmányozására. Ha valakire, hát akkor óréa lett volna a legnagyobb szükség ebben az ugynevezett ellenőrző bizottságban. Hermann Miksa ma már olyan polcon van a szakközönség megbecsülésében, hogy neki személyileg igazán semmit sem számít ez a dolog, de mi nem tulozunk akkor, amikor azt mondjuk, hogy az ő, a fent-

nevezett szakemberek és Bánki Donát professzor kihagyása az ellenőrző bizottságból a leghatározottabb hátrány a köz- és állami érdekre.

Amilyen örömmel láttuk a városok megmozdulását, mert most ők képviselik a közvéleményt, éppen olyan helyesléssel kell üdvözlőnk a három pontból álló határozati javaslatot.

Mi összes írásainkban meg nem szüntünk eddig is hangoztatni, hogy a földgáz kihasználását csak olyan módon szabad eszközölni, hogy annak minden közvetett és közvetlen hasznát az ország közgazdasága kapja meg. Ez olyan magától érthető dolog, hogy arról igazán kár is beszélni. De jellemző a mi viszonyainkra, hogy még ilyen egyszerű igazságokért és ilyen elsőrendű, olemi érdekekért is harcolnunk kell.

Ami a javaslat második pontját illeti, az is éppen ilyen természetes dolog. A legnagyobb fogyasztók a magyar városok lesznek és a logikivánatosabb közérdek, hogy a termelő állam és a fogyasztók közé ne furakodjék be semmiféle közvetítő.

Mi, jövődó fogyasztói a földgáznak, már éppen elöget fizettünk az értékesítésre. Mert méltóztassék megengedni, mi fogyasztók s adók terhe alatt nyögő polgárok fizettük meg a gáz felkutatására elköltött 6-7 milliót és a fejedelmi szakértői honoráriumot, amelyet ugyan az amerikai szakértő uraktól nem sajnálunk, de teljesen kidobott pénznek tartunk.

Adja az állam a koncessziót a magyar városok szindikátusainak. Az egész földgáz-értékesítést csupán a közvetítők hasznáért megcsinálni, visszaadás volna a magyar városok, a fogyasztók, egész gazdasági életünk érdekeivel. Egy ilyen megoldás ellen küzdeni kell.

A határozati javaslat harmadik pontjában a kongresszus megbizta a magyar városok kongresszusának állandó bizottságát, hogy szakférfiak bevonásával az előbbi két pontban megállapított elvek alapján tegye meg sürgősen a t. v. ábi intézkedéseket.

A sürgősen szót mi hangsúlyozni kívánjuk. Nincs vosztegetni való idő. Ennek a bizottságnak a leggyorsabban ki kell dolgoznia az értékesítésnek a tervét. És a szakférfiaknak így módjukban lesz számításba venni azokat az adatokat is, amelyeket az amerikai szakértők bekértek a városoktól és számításuk alapjául felhasználtak.

Ez a szakférfiakból álló bizottság kidolgozhatja a földgáz értékesítésének a tervét a közérdeknek legmegfelelőbbben, mert nem fogják mások irányítani és meg fogja tudni helyesen válogatni a tényeket és adatokat, amelyekre építeni lehet.

Ők biztosabban ki fogják tudni számítani a csővezeték árát, a fogyasztás alá vonható gáz mennyi-

ségét és fognak tudni javaslatot tenni a magyar városok földgáz értékesítésére alakult szindikátusának.

A miniszter a mostani tanulmányokra 1914. évi január 1-ig adott időt. Ugyanis a határidőn belül kell beadniok az amerikai szakértőknek a véleményüket. A városok szakértői is elkészülhetnek eddig elaborátumukkal. Semmi okunk sincs föltételezni a miniszter-ről, hogy a közvélemény ilyen örvendetes állásfoglalására való tekintettel január 1-jelelőtt sietteté a döntést.

Most szóljunk néhány szót még az amerikai szakértői véleménynek nyilvánosságra jutott adatairól is. Olvasóinknak talán felesleges is megemlíteni, hogy mi néhány héttel ezelőtt egyet mást elmondtunk itt az amerikai szakértők véleményéről. Csak jól esik most megállapítanunk, hogy mennyire helyesen ítéltük meg a dolgot. Tehát az amerikai szakértők a kissármási gáz életét 5, mondó öt esztendőre teszik.

A szakértői vélemény ilyen komor színei miatt azonban nincs okunk kétségbe esni. *Mi el voltunk rá készülvé.* Ezt annál is inkább tudtuk, mert az amerikai szakértők egyedüli tanácsadója a szindikátusi iroda volt s nagyon természetes, hogy a cigány sem dicséri azt a lovat, amelyet meg akar venni. De kérdezzük, hogy mit akar a szindikátus akkor ezzel a gázzal?? Avagy a koncesszió megnyerése után olyan könnyű lesz majd kimutatni, hogy *Mr. Clapp* és *Mr. Miller* nagyon óvatos emberek voltak?

A városok szakértőinek első feladatuk lesz kimutatni az amerikai szakértői véleménynek esetleges tévedéseit. Ez nem lesz olyan nehéz dolog, úgy hisszük. Először is követelni kell, hogy az amerikai szakértői vélemény nyilvánosságra kerüljön egész terjedelmében! *Ez a vélemény a nemzeté, mert a pénzügyminiszter kötelezte magát, hogy az üzlet meg nem kötése esetén 600.000 koronát fizet a tanulmányozás költségeire.* Ennyire adott fölhatalmazást a lapok szerint a minisztertanács. *Ezt a szakértői véleményt tehát publikálni kell!* A tévedéseit aztán szépen meg lehet beszélni, mondjuk a *Magyar Mérnök-és Építész-Egyletben.*

Ami pedig a gázmező élettartamát illeti, hát meg kell kérdezni azokat a magyar geológusokat, akik olyan ragyogó szemmel beszéltek az erdélyi gázmezőről. Vajjon az amerikaiakkal való érintkezés után ők is csak öt esztendőre becsülik-e már ennek a mezőnek az életét? *Ha igen, úgy mi ajánlunk igen megbízható magyar, sőt amerikai ellenszakértőket is.* Olesőbbakat és tudásbabbakat, mint akik itt voltak.

Ezek a tudósok majd megmondják a magyar városoknak, hogy meddig tarthat a gáz? Az eluszott milliók mellett most már egy pár 100.000 korona nem számíthat. *Itt most már tisztán kell látni!* Ez ellen az illetékes tényezőknak som lehet kifogása.

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, preciziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47

— Alapított 1791. —

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA Budapest,
VI. kerület, Teréz-körút 15. szám.

A gáz értékesítése körüli akcióban az a szomorú és feltűnő, hogy nem tudja senki, kicsoda intézi? Az egyedül hivatott fórum, a pénzügyminisztérium bányászati ügyosztálya, nincs sehol. Akiknek a neve ma a fölösleges nagy titkolódzás mellett a gázakció körül felbukkan, azok vagy *üzletfelhajtók*, vagy a szindikátus emberei, így tehát a közvéleménynök *felöltönnék*.

A városok legtöbbje gazdasági megerősödésre szorul. Igen soknak háztartásán lehetne segíteni a földgáz okos felhasználásával.

A városoknak most a legnagyobb erővel azon kell lenniök, hogy a földgáz értékesítésénél *róluk, nélkülük* ne döntsönök. Az államnak azt hangoztatják — ma még *szabad keze van*. A városoknak idejében meg kell ragadniök ezt a szabad kezöt, mert ha akciójuk elkésik és nem lesz elég elszánt, megeshetik, hogy a *szabad kézből* kiragadják a természetől a nemzeti k ajándékozott földgáz-kincset.

Videant consules!

HAZAI HIREK.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Árkosi* Gusztáv pénztárnokot, a marosújvári m. kir. főbányahivatalnál, a VIII. fizetési osztályban való meghagyás mellett, főmérnöké a tordai m. kir. sóbányahivatalhoz nevezte ki.

A lámpási bányák. Pécs városa meg akarja szerezni a lámpási bányákkal határos telkekre a szénkiaknázási jogot. E kérdésben a múlt héten volt meg az egyezségi tárgyalás a pécsi városi székház tanácstermében. A tárgyaláson a város részéről Makay István gazdasági tanácsos, Nick Alajos dr. t. főügyész, Schmidt Jenő komlói bányamérnök, mint a város bányaszakértője vettek részt, míg a tíz érdekelt telektulajdonos személyesen jelent meg. Az egyezségi tárgyalás teljes sikerrel járt. A telektulajdonosok holdankint 400 korona kártalanítási összeget kapnak.

A bélaapátfalvai portlandcementgyár. Mult számunkban megemlékeztünk már arról, hogy a bélaapátfalvai portlandcementgyárat egy 200 tagu, technikusokból és építőiparosokból álló társaság látogatta meg.

Az eredetileg évi 5000 waggon cement gyártására berendezett, de azóta 18.000 waggón termelésére kibővített gyártelep közvetlenül az oger—putnoki helyi-érdekű vasut bélaapátfalvai állomása mellett fekszik. A gyártáshoz szükséges mészkövet a szomszédos Békő-hegy szikláiból nyerik, ahonnan azt egy közel két kilométer hosszú drátkötélpálya szállítja a gyártelepre. Az agyagot a gyár egy Putnok melletti bányából kapja, míg a szenet nagyobbbrészt a szomszédos Égeresehi kőszénbánya szállítja, melyet azonban némi porosz szénnel keverve adagolnak. A gyár a bevált sűrű-izapoló eljárás (Dicksehlamm-Verfahren) szerint dolgozik, mely az alkatrészeknek a megkivánt arányokban való pontos keverődését teszi lehetővé. Az izzap elkészítéséhez 35% vizet használnak, melyet egy

42.000 m³ irtartalmu gyűjtőmedence szolgáltat. A keverőkészülékekben kollén előkészített és átszított izzap a kemencékbe kerül, amelyekben azután nyers cementté (klinker) égettetik. E célra a bélaapátfalvai gyárban három legújabb rendszerű, 50 méter hosszú és 3 méter átmérőjű forgó kemence van felállítva. E hatalmas kemencék méltóságos lassu forgásukkal és a belsejükben ventilátorokkal élesztett tűzükkel az összes kirándulóknak maradandó benyomást tettek. Általánoson feltűnt, hogy sehol a legkisebb porfelhő sincs, pedig a cementgyárakat eddig arról lehetett felismerni, hogy nemesak maga a gyár, hanem még a szomszéd-sága is sűrű cem ntporral van fedve. A kirándulás különben igen tanulságos volt.

Az anyesi vaskovand bányák. A Felsőmagyarországi bányá- és kohómű r.-t. már öt évvel ezelőtt megszerzte az Óradna község határában fekvő vaskovand telepeket. Az időközben végzett kutatási munkálatok jó eredménnyel jártak, úgy hogy a vállalat a telep kiaknázását határozta el. Az előmunkálatok első lépése gyanánt a havas szélén fekvő bányákat a szekérközlekedésre kell megközelíthetővé tenni. A vállalat megállapodásra jutott a besztecei m. kir. erdőigazgatósággal s a kis és nagy Anyes torkolatától a bányáig vezető tíz kilométeres ut építését megkezdte. A nyáron végezték a sodronykötélpálya felmérési munkálatait.

Az idei ősz és telet felhasználják a tervek végleges kidolgozására és az építési anyagok előkészítésére, a jövő év tavaszán azután megindulnak a nagyszabásu munkálatok.

A Magyar fémkohó- és vegyipar r. t., amely Weisz Manfréd, a Hitelbank és a Kereskedelmi bank alapítása, legközelebb új igazgatót kap. A vállalat eddigi kereskedelmi igazgatója, *Singer* Károly, néhai *Singer* Zsigmond fia, megvált állásától és helyébe *Wohl* Lajos dr kerül mint kereskedelmi igazgató.

Márványbányák Erdélyben. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara jelentőse megemlékezik a kerületében levő márványbányákról is.

Az Első Székely Márványbánya és Mészzipar r.-t.-nak *Gyergyóvaslúbon* van bányája. A megfelelő befektetési tőke hiányában még mindig küzd a kezdet nehézségeivel. A kőve szép és változatos színezetű, kidolgozott állapotban elterjedésre számíthatna, azonban annyit sem képes produkálni, hogy bár a kisebb-körü megrendeléseknek eleget tehetne. A kidolgozás hiányain lehet és kell is segíteni — erre nézve Gyergyószentmiklósról állami támogatással egy kőcsiszoló és kőfaragó tanfolyam felállítását kérelmezik is, — azonban nem ez a főszükség, hanem a bányák rendszeres kezelése és a kitermelés oly mérvű fokozása, hogy a kő akadálytalanul fogyasztó piacra kerülhessen. Termelési és forgalmi tőkéről kell elsőnek gondoskodni, olyanról, amely a nagyipar jellegével bíró vállalat üzemének folytonosságát biztosítja. Nyersanyag rengeteg mennyiségben kapható, szakér-

Szivattyukat és mérlegeket

gyárt mint különlegességet és legnagyobb rak-
tárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

Árjegyzék ingyen
és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

tők állítása szerint milliárdokat ér Gyergyóban a föld méhében rejlő márvány, amely helyenként a kararai fehér márvánnyal vetekedik tömörségben és fehérségben. De van belőle minden szíjban. Tehát olyan anyag, amely nyersállapotában is értékkel bír s kellő arányban való kitermelése esetén nemcsak a külföldi behozatalt szoríthatná ki, hanem innen kiszállítva, a külföldön is tért foglalni lenne hivatva.

Ennyi és ilyen értékes kincs megérdemli a befektetést, parlagon hevertetése egyenesen könnyelműség. A megyében van pénz egyesek és testületek kezén s idegen támogatás nélkül is összeadhatnák az alapítás tőkéjét, hogyha értékelni tudnák. Ám Csikvármegyében, a fa hazájában, ahol a közszükséglet túlnyomó részét a fa elégítette ki s a pénzszerzés forrását is minden időben a fa képezte, a követ még nem tudják értékeltetni. Emiatt a kökultura képtelen hódítani.

Vaslóban kívül új bányüzem keletkezett Szárhelyen a fehér márvány kiaknázására. A község tulajdonát képező területek márványbányáit 25 évre bérbe vette kedvező feltételek mellett egy budapesti mérnök, aki a szerződésileg megállapított időn belül kutatásokat végez s a remélhető jövedelemben aránylagosan a községet is részesíteni fogja.

A trachit kő bányászata a Maros völgyében Gödömesterháza környékén nagyobb fellendülésnek indult, amióta a körvasut mellette forgalomban van. Ugyano fajta követ termelnek nagyobb mennyiségben Málnás környékén. A homoródalmási és karácsonfalvi színes és értékes mészkövek kellő kiaknázása még mindig szünetel.

A legnagyobb szivattyutelep. Az ország legnagyobb ármentesítő szivattyutelepének építkezését kezdte meg a napokban Nagykároly közelében az Ecsedi-láp Locsapoló Társulat. A három darab, egyenként 300 lóerős gőzgép által hajtott turbina-szivattyú együttesen 540.000 liter vizet szállít percenként és az egész telep már a jövő év tavaszán üzembe kerül. A szivattyutelep teljes gépezeti berendezésének szállításával a társulat a *Hazai Gépgyár Részvénytársaság* (Sangerhausen-Eisole) céget bízta meg.

1300 vagon kockakőre tett legutóbb megrendelést Szerbia. Ez a rengeteg kőanyag Bolgrád város kövezésére szükséges, de tévedés volna azt hinni, hogy Magyarország vagy Ausztria szállítaná a követ. Jellemző Szerbiának a monarchia irányában táplált érzelmeire, hogy még beszerzéseinél is mellőzi az osztrák vagy a magyar árut, holott például ezt a szükségletét is sokkal olcsóbban és könnyebben tudnánk mi kielégíteni. Szerbia Svédországban szerzette be az 1300 vagon kőanyagot és azt hajón Galacba, onnan a Dunán Bolgrádba már szállítják is.

Bányászati és kohászati találmányok. Az alább felsorolt találmányokra szabadalmat jelentettek be a budapesti szabadalmi hivatalnál. A bejelentések ellen két havi határidőn belül felszólalások adhatók be.

Beocsini Cementgyári Unió R.-T. cég Budapesten. *Aknakemence magnezit, cement stb. égetésére.* — Sisto Eccetuato iparos, Casaleban: *Mészégető kemence. Kemence méz. különösen cement égetésére.* — Allgemeines Tiefbohr- und Schachtbau Aktiengesellschaft cég, Düsseldorfban: *Eljárás aknáknak vizet tartalmazó talajrétegeken való mélyesztésére.*

Közyűlések. A Rimamurány-Salgótarjáni vasmű r.-t. október hó 25 én Budapesten tartja XXXII. rendes évi közgyűlését.

A Hernádvölgyi Magyar Vasipar r.-t. október hó 25-én Budapesten tartja XVIII. rendes közgyűlését.

A Magyar rézhengerművek r.-t. október 21-én Budapesten tartja VIII. rendes közgyűlését.

A Weitzer János gép-, vaggongyár és vasöntőde r.-t. október hó 26-án Aradon tartja XXI. rendes közgyűlését.

A Féművek és felszerelési gyár Münstermann E. r.-t. 1913. évi október hó 19-én Budapesten tartja XIII. rendes közgyűlését.

Szállítások. Szén. Szolnok város polgármestere az 1913—1914. évben szükséges *fűtőanyag* beszerzésének biztosítására október 14-én zárt ajánlati versenytárgyalást tart. Szállítandó 165 ül tüzfifa és 17 vagon I. osztályu porosz diószén. A kolozsvári m. kir. posta- és távirtdaigazgatóság nyilvános versenytárgyalást hirdet a marosvásárhelyi posta- és távirtdahivatalnál 3 évre szükséges évnkénti 1600 q *pirszén* szállítására. Ajánlati határnap október 20. A temesvári dohánygyár igazgatósága az üzemében 1913. évi október hó 1-től 1914. évi szeptember hó 30-ig terjedő egy, esetleg 1916. évi szeptember hó 30-ig terjedő három évi időtartam alatt szükséges mintegy 5000 métermázsza *hazai származású I. minőségű kőszén* szállítására nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdet. Ajánlati határnap október 27.

Ólomzár szállítás. A cs. és kir. szab. déli vaspályatársaság a magyar vonalakon az 1914. évben szükségessé váló 13.000 kg. vagonokhoz való *ólomzár* szállítására nyilvános pályázatot hirdet. Ajánlati határnap november 5.

Acélhuzalok szállítása. A selmecbányai kir. bányahivatal az 1914. évben szükséges 35.000 kg. csupasz- és 5000 kg. horganyzott acélhuzal, továbbá 10.000 kg. 6—25. sz. csupasz acélhuzal beszerzésére versenytárgyalást hirdet. Ajánlati határnap november 6.

Kőszállítás. A zalatnai m. kir. főbányahivatal a közelése alatt álló zalatnai kincstári szénkőgyár által 1914. évi január hó 1-étől 1914. évi június hó végéig terjedő egy félév alatt szükséges mintegy 22.500 métermázsza kétszer finomított 99,4%-ként tartalmazó, vagy egyszer finomított 99,00%-ként tartalmazó, tiszta, darabos, sicíliai vagy hasonlító kőszéntartalmu amerikai kő beszerzése iránt november hó 3-án zárt írásbeli ajánlati versenytárgyalást tart.

Rézgálicszállítás. A cs. kir. szab. déli vaspályatársaság a magyar vonalakon az 1914. évben szükségessé váló, távirtdai célokra szolgáló 12.000 kg. tiszta, *vasmentes rézgálic* szállítására nyilvános pályázatot hirdet. Ajánlati határnap november 5.

A felsőbányai bányaiskolába az idén 32 növendéket vettek fel. I. éves 9 ösztöndíjas, 5 magántanuló; II. éves 8 ösztöndíjas, 2 magántanuló; III. éves 5 ösztöndíjas, 3 magántanuló; összesen 22 ösztöndíjas, 10 magántanuló.

Pályázat. A selmecbányai m. kir. bányaisgazgatóság pályázatot hirdet a hodrusbányai m. kir. bányahivatalnál elhalálozás folytán megüresedett főmérnöki (hivatalfőnöki) állásra. Ezzel az állással a VIII. fizetési osztály legalsó fokozatának megfelelően 2800 korona fizetés, személyi pótlék, természetben való lakás, vagy annak hiányában az állomáshelynek megfelelő lakpénz és évi 85 ürköbméter tüzfifajárandóság van egybekötve.

Villamos vállalatok szubvencionálása. A kereskedelmi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg állami kedvezményt adott a *Ganz-féle villamosági r.-t.* nagybányai villamos áramfejlesztő telephely ipari és mezőgazdasági célokra áramot szolgáltató üzemébe részére, és pedig visszamenőleg 1911 január 1-től számított tíz évre.

Ugyancsak állami kedvezményt kapott a *Magyar Siemens-Schuckert-művek villamosági r.-t.* karcagi villamos áramfőjelző telepének ipari és mezőgazdasági célokra áramot szolgáltató üzeméga.

Megadott szabadalmak. Baraduc Muller Louis Mario vegyész-mérnök, Párisban *Eljárás és berendezés fémeknek és ötvözeteknek, különösen öntött acétnemeknek kezelésére, az azokban tartalmazott gázok kiűzése céljából.* — Maschinenbau Anstalt Humboldt-cég, Köln-Kalkban: *Elektromágneses érc kiválasztó.*

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A német bányamérnökök helyzete.

A porosz kereskedelmiügyi miniszter nemrég föltűntést keltő rendeletet bocsátott ki. A rendelet szerint a porosz bányászasszessorok 4 évi időtartamra szabadsághozhatók az állami szolgálatból. A magánvállalatok kötelékében levő bányamérnökök nagy megütközéssel fogadták a rendeletet, amely szerintük a legnagyobb mértékben veszélyezteteti érdekeiket. A mérnökök most a német napilapokban szokatlan hangon szólalnak fel a rendelet ellen, amely újabb bizonyítéka a bányászasszessori pálya túlszűfoltóságának.

A cikkek szerint a rendelet első sorban a bányamérnökök ellen irányul, mert a fölösleges és szabadsághozható állami asszessorokat magánvállalatohoz fogják bejuttatni. Az okleveles bányamérnök, dacára nagyobb képzettségének, már egyáltalában be sem juthat az állami szolgálatba, mert az adminisztratív szolgálatot, a bányahatóság teendőit, sőt a nagyszámú állami bánya üzemét is a bányászasszessorok látják el. Sőt tovább menve: az állam úgy intézte az ügyeket, hogy a legtöbb szén- és kálíbányavezető állását volt asszessorok töltik be. Ennek oka nem abban rejlik, mintha az asszessorok képzettsége nagyobb volna, mint a bányamérnököké, hanem inkább abban, hogy a bányaműre nézve igen kényelmes, ha vezetői látsban levő emberei jó összeköttetésekkel bírnak a bányahatóságnál. Eddig csak Poroszország részesítette ilyen előnyökben hivatalnokait, most azonban ez a szokás Szászországra is áterjedt, ahol szintén szabadsághozhatók az állami mérnököket, akik aztán magánüzemeknél találhatnak alkalmazást.

A bányamérnökök ezrei — írják a lapok — hiába várnak a legszerényebb fizetésű állásokra. Minden évben új kollégák szaporítják az állásnélküliek számát, amivel szemben egyre kevesebb az állás; a vállalatok fuzionálnak, a kisebb művek sorra szüntetik be az üzemet és most mindezt betetőzi az államiak szabadágolása.

Itt a legfőbb ideje — írják a lapok — a bajok sürgős orvoslásának. Vagy zárják be néhány évre a bányaaakadémiákat, vagy szervezzenek új állásokat a bányamérnököknek. Ez utóbbi könnyen valószínűsíthető még, ha az állam szigorúan ragaszkodik ahhoz, hogy minden bányauzemnek felelős művezetője csak okleveles bányamérnök vagy asszessor lehessen. Eddig ugyanis az erre vonatkozó rendeleteket csak a szénbányakerületekben és esetleg a kálíbányáknál hajtották végre, míg pl. a barnaszénbányáknál a rendeletet figyelmen kívül hagyták.

Hogy miért, arra nehéz volna megfelelni; bár a rendelet szigorú végrehajtásának szükséges volta igen kézenfekvő. A bányamérnöki studium hosszu és költséges, az államnak tehát kétszeres kötelessége, hogy a képzett, diplomás embereket kenyérhez juttassa.

Szó szerint leküzdöttük ezeket a sorokat, melyeket arra illetékes — bizonynyal azonban elkeseredett — személy írt. Csak ebből a nézőpontból akarjuk mi a dolgot tekinteni, mert lehetetlennek tartjuk azt, hogy mindaz, ami a fentiekben megvan írva, végig való legyen. Mindenesetre azonban kiolvashatjuk, hogy a bányászat körül másutt is vannak bajok és a bányamérnökök Németországban is — csehül állanak.

Bányászati kiállítás Philadelphiában. Az American Mining Association október 20-án kezdődő gyűlésével egyidejűleg nyitják meg Philadelphiában a bányászati kiállítást, amelyen a bányáipar körébe vágó találmányokat állítanak ki. A gépeken kívül biztonsági berendezéseket és mentőkészülékeket is be fognak mutatni. A szakkörökben nagy érdeklődéssel tekintenek a kiállítás elé, amely Amerikának legnagyobb irányú kiállítása lesz.

A bányáipari gépgyárak és maguk a bányavállalatok is nagy előkészületeket tesznek, hogy a kiállításon minél impozánsabban legyenek képviselve.

A vaspiacról. Luxemburgi jelentések szerint a politikai viszonyok elcsendesedése nem gyakorolt különösebb hatást a vasipar helyzetére. Igaz ugyan, hogy az árak néhány hét előtt emelkedő irányzatot mutattak s részben emelkedtek is, hanem azért ez a javulás nem volt tartós, mert ujabban az árak ismét kezdenek lemerzsolódni. Általában véve mondható, hogy a viszonyok nem valami örvendetesek. Kötés alig történt, miután a kereskedelem és a fogyasztás csak nemrég fedezte szükségleteit. Másrészt a nyári pihenő is jelentékeny befolyással volt az üzletmenetre. A mostani viszonyok hatása alatt legtöbbet a tiszta gyártelepek szorvednek, míg ellenben a vegyes műveknek újra sikerült néhány hónapra szóló megrendelésre szert tenni. Szakértők véleménye szerint a vaspiac egységes, kedvező fejlődése egyelőre nem lehetséges, mert a konjunktúra hanyatlása nem volt egyforma hatással a szindikált nyersanyagra és a nem kartellált készárra. Míg ugyanis a konjunkturának az utóbbiaknál közvetlen hatása van az árakra és a foglalkoztatásra, az előbbieknél ezt a hatást a szindikátusok tervszerűen visszatartják, úgy hogy az csak később jut érvényre. Az ércpiacnak még mindig logkevesebb oka van a panaszra. Igaz ugyan, hogy a kohók érdeklődése csökkent valamivel, hanem azért a feltételek még mindig kedvezők. A nyersvaspiacra a fogyasztás hanyatlását nem lehet tagadni, bár az elszállítás még kielégítő. A kivitelnél különösen a luxemburgi árunál volt éles a verseny. A vevők 1913. évi szükségletüket már fedezték, úgy, hogy erre az időre kötés már nem igen fog történni. A kartell a közel jövőben feltétlenül számolni fog a konjunktúra gyöngülésével s lejjebb fogja szállítani az árakat.

A következő ócska, de igen jó állapotban levő tárgyak eladó:

5 dupla truckot — 10 kis kocsi vázát darabonként 110 korona = 1100 korona,
a hozzávaló 5 db vasplateaut á 160 kor. = 800 kor.
gőzkazán 20 HP (új) és hozzávaló compressor és
4 fúrógép
Bachrich Climax Motor
Ingersoll Compressor a hozzávaló 2 fúrógéppel
80—100 HP-os gőzgép.

Szíves tudakozódások „Bányatársulat” jellegére Mezei Antal hirdetési irodájába IV. Eski-ut 5 címzendők.

Gayley James gyáros new-yorki lakos, mint a 33309. számú és

„Eljárás érc kohászati feldolgozására”

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyakorlatbavétele ügyében magyar gyárosokkal összeköttetést keres. Hajlandó a szabadalmat teljesen eladni, esetleg arra gyártási engedélyeket adni. — Bővebb felvilágosítás nyerhető *Wirkmann József dr és Bérczi Róbert* hites szabadalmi ügyvivők irodájában Budapest, VII., Erzsébet-körút 28.

KÜLÖNFÉLÉK.

Uj sárgarézötvözet. Egy zürichi vegyész legutóbb szabadalmat nyert szabadalmi hivatalunktól egy új sárgarézötvözetre. Ez az ötvözet 56–62% sárgarézot tartalmaz és mint egyedüli szándékos hozaganyagot szilíciumot és ónt.

Ezáltal oly fémot kapunk, mely nyersen öntött állapotban a gyakorlatban legnagyobb mértékben értékelt tulajdonságokkal rendelkezik, amennyiben magas nyúlási határa, nagy szívóssága van, az öntőformában való megdermedésnél nem szivarog ki és benne üregek nem keletkeznek, sóoldatoknak (tengervíz), hig savaknak és alkáliáknak nagy mértékben ellenáll és metsző szerszámokkal könnyen megmunkálható.

Ily 56–62% rézzel, 43,3–35,0% cínkkel, 0,2–15% szilíciummal és 0,5–15% ónnal előállított ötvözeteknek nyersen öntött állapotban pl. nyúlási határa 20–30 kg. mm², húzási szilárdsága 48–55 kg. mm², nyúlása 25–35%, az ötvözetek rovaté. ü. hajlítási próbánál 8–12 mkg. cm² fajlagos ütőmunkát adnak. Merevedésnél üregképződéshez kevés hajlandóságot mutatnak és tömör öntvényeknél sem szivarognak. Savaknak, sóoldatoknak és alkáliáknak igen jól ellenállnak. Nagy szívósságuk ellenére is jól gyalulhatók, ráspolyozhatók, esztorgálhatók stb. vörösszáznál jól kovácsolhatók, hengerezhetők és sajtolhatók, valamint közönséges hőmérsékletnél húzhatók, hongerezhetők és kalapálhatók.

Ez oly ötvözet, mely még egyetlen ismertté vált sárgarézal vagy speciális sárgarézal sem volt elérhető.

Szilíciumot és ónt külön-külön már adtak sárgarézhez és speciális sárgarézhez, de még sohasem ajánlották szilíciumnak és ónnak, mint egyedüli szándékos hozaganyaguk 56–62% rézet tartalmazó tiszta sárgarézbe való bevezetését. Ezzel szemben rézből, ónból, cínkből és szilíciumból álló bronzok ismeretesek.

A találmány tárgyát képező réz-cink-szilícium-ötvözet gyakorlati előállításánál példakép a következő módon járhatunk el:

56 kg. rézet megömlesztünk és jól felhevítünk, mire abban erős keverés közben 1 kg. szilíciumrézet (30%-os szilíciumtartalommal), 1 kg. ónt és 40 kg. cínket feloldunk.

Acéldara alkalmazása mélyfurásoknál. Azok a kísérletek, amelyek a furógyémántoknak acéldarával való helyettesítésére vonatkoztak, kedvező eredménnyel

végződtek. Különösen szembetűnőek az előnyök nagy átmérőjű furatoknál, hol a költségek a régebbi furások költségeinek cca egyharmadát tették ki. Az új eljárás csak kemény kőzeteknél (sziklafurás) alkalmazható. Hátránya, hogy a furás alkalmával elváló kőzetek közé jutott acéldara a furófejet erősen megtámadja, elmarja, azonkívül bizonyos furási nyomás gondosan fentartandó és a körésszok és iszap eltávolítására nagyobb súlyt kell fektetni, mint a gyémántfuróknál. Kísérlet alkalmával az acél furófej 600 mm. magas volt, alsó részén letompított bevágásokkal látták el, melyeken keresztül az öblítésre szolgáló víz cca 2 atm. nyomással hatolt a furás helyébe. A furó fordulatszám percenként 120–140 volt. Az öblítés által eltávolított kő- és iszaphulladék egy tartályba jut, melyet az üreges rudazaton helyeztek el. A furófej kiemelekor az összegyűlt hordalékot eltávolítják. Az acéldarát időnkint pótolják.

Az öntött acél edzése. Az alábbi új eljárással acéltárgyaknak bizonyos részeit edzhetjük, előre meghatározott vastagságig, ami mindazon esetekben bir különös értékkel, amelyekben az öntvény egyes részeinek utánmegmunkálás kedvéért lágyaknak kell maradniok.

Az eljárás foganatosítására lágyöntésnél használatos homokformák szolgálnak, amelyekben az öntvény edzendő részeinek megfelelő helyek edző keverékkel kezelhetők, melynek főalkatrészét őrölt mangán képez. Ezen keveréket a formába öntött acél felszivja és kihűlés után edzett réteget vagy kéregot képez, mely körülbelül kétszer oly vastag, mint a felvitt keverékréteg, ami által elegendő pontossággal előre határozható meg. A legtöbb gyakorlati célra 3 mm. vastagságú kéreg elegendő.

A keveréket előnyösen fluom porlaku anyagból és lenolajból készítjük, vékony paszta alakjában, melynek felvitel után a homokformát a szárító kemencébe helyezzük. A megömlesztett fémot a megszáradt formába lassan kell beönteni, hogy a fejlődő gázok eltávolhassanak és a felvitel helyén érdes felület ne képződhessen.

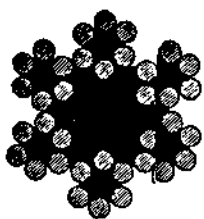
A legjobb eredményeket mangán és tükörvasnak 1:1 vagy 2:1 arányban való alkalmazásánál nyerték; lehet azonban az egyik vagy másik fémot szénben gazdag más ásvánnyal pótolni; a keverékhez a kívánt eredménynek megfelelően változó mennyiségben kovaföldet, agyagföldet őrölve vagy oldva lehet hozzákeverni.

Eredményes keveréket ad 80 rész mangán és 2 rész vanadin, vagy 1 rész vanadin és 1 rész wolfram vagy kromit.

FELTEN ÉS GUILLEAUME

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár részvénytársaság

BUDAPEST, I., Budafoki-ut 13533. hrsz. — TELEFON: — 60-11, 60-12, 60-13, 60-14.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek. Elektrolitikus vörösréz huzalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(13|2035|869|24.)

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Der Absatz nach Ungarn.

Ungarn bietet für viele Firmen der Maschinenindustrie ein lohnendes und verhältnismässig leicht zu bearbeitendes Absatzgebiet. Bedeutende deutsche Häuser haben bereits einen grossen Export nach unserem Lande zu verzeichnen, und zwar nicht nur in Specialmaschinen, sondern auch in Zubehörteilen und Werkzeugen. Deutschland nimmt an dem ungarischen Maschinenmarkte einen Hauptanteil, dafür sprechen die vielen Vertretungen deutscher Häuser, deren Zahl offensichtlich in ständiger Zunahme begriffen ist. Leistungsfähige Maschinen- und Werkzeugfabriken können daher für die einschlägigen Specialerzeugnisse auf einen guten Absatz in Ungarn rechnen und sollten es nicht versäumen, dem ungarischen Geschäfte ihre Aufmerksamkeit zuzuwenden, unsomehr als von hier aus auch das Geschäft nach den Balkanstaaten leicht zu machen ist.

Auskünfte über die geschäftlichen Verhältnisse, Gewinnung von tüchtigen Vertretern etc. erteilt gerne die

Administration der Fachzeitschrift „A Bányá“

Die ungarischen Städte und das Erdgas. Wie wir bereits gemeldet haben, sind die Bürgermeister der ungarischen Städte am 28. pto. zu einem Kongresse zusammengekommen, um zu beratschlagen, auf welche Art und Weise das Erdgas zu Gunsten der ungarischen Städte ausgenutzt werden könne. Die ungarischen Städte wollen das Erdgas in eigener Regie von dem Staate übernehmen und protestieren dagegen, dass das Syndikat, welches sich mit zwei amerikanischen Sachverständigen in die Erdgasgebiete studienhalber begab, von dem Finanzministerium die Berechtigung zur Ausbeutung und Nutzbarmachung des Erdgases erhalte. Die Städte wollen dieses Recht für sich sichern, da so die Vorteile mehr der Allgemeinheit zu Gute kommen. Auch die Vermittlung durch das Syndikat lehnen die Städte ab und verlangen, dass das Finanzministerium mit ihnen direkt in Verbindung trete, weil die Vermittlung die Sache unnötig verteuert. Die auf dem Kongresse anwesenden Professoren und Kapazitäten ersten Ranges, u. a. Maximilian Hermann, Ignaz Pfeiffer, Anton Becsey und Dr. Franz Ripka, der Zentral-Direktor der Budapester Gaswerke, stellten sich alle auf die Seite der Städte, da es sich hier um das Interesse der Nation und des Staates handelt und es nicht erlaubt werden dürfe, dass das kostbare Erdgas, welches die wirtschaftlichen Verhältnisse des ganzen Landes günstig beeinflussen und eine Quelle nationaler Kraft und Wohlstandes zu werden verspricht, Privatinteressen dienlich gemacht wird. Mit grösster Entrüstung wurde kommentiert, dass die Amerikaner Mr. Clapp und Mr. Miller, die als Sachverständige fungierten, die Dauer der Ausströmung des Erdgases nur auf 5 Jahre schätzten. Es wäre zu wünschen, dass die Meinung der amerikanischen Fachexperten behufs Kontrolle veröffentlicht wird, besonders schon aus dem Grunde, weil der Ministerrat aus staatlichen Mitteln für das Syndikat K 600.000 votiert hat. Die gesamte öffentliche Meinung Ungarns ist sich darüber einig, dass das Syndikat das Recht zur Ausbeutung und Nutzbarmachung des Erdgases nicht erhalten darf, und

die brennende Frage, ob es den Städten gelingen wird, sich dieses Recht zu sichern, steht jetzt im Vordergrund des Interesses.

Der Bergbau Oesterreichs 1912. Das k. k. Ministerium für öffentliche Arbeiten beginnt soeben mit der Veröffentlichung der Statistik des Bergbaues in Oesterreich für das Jahr 1912 und es liegt die erste Lieferung: Die Bergwerksproduktion (mit Ausschluss der Naphthagewinnung) vor. Wir entnehmen dem Buche nachstehende Daten: An *Gold* wurden 301 920 q (+ 5.450 q) im Werte von 603.840 K gewonnen; die hüttenmännische Erzeugung von Gold belief sich auf 2.035.136 kg (— 18.284 kg) im Werte von 662.775 K. An *Silber* wurden 217.935 q (— 23.493 q) im Werte von 4.076.705 K und daraus 49.355.02 kg Silber im Werte von 4.905.366 K gewonnen. *Quecksilber* wurde 1.177.797 q gewonnen und daraus 7.625.55 q Quecksilber im Werte von 3.972.912 K erzeugt. *Kupfer* wurden 173.537 q und Kupfer 30.572 q im Werte von 4.613.740 K gewonnen.

In ganz Oesterreich waren 24 Unternehmungen auf *Eisenstein* mit 186 Aufsehern und 6.223 Arbeitern im Betriebe. Die Gesamtgewinnung betrug 29.266.857 q im Werte von 27.364.903 K, sie weist somit gegenüber dem Vorjahre eine Produktionszunahme von 1.608.710 q auf.

Zur Erzeugung von *Roheisen* standen 13 Unternehmungen im Betriebe. Diese erzeugten in 28 Hochöfen mit 5.951 Arbeitern und 158 Aufsehern 14.731.944 q Frischroheisen und 2.866.561 q Gussroheisen, zusammen 17.598.505 q (+ 1.637.023), Roheisen im Werte von 143.893.646 K (+ 16.547.896). Die Produktion von *Bleierzen* belief sich auf 279.515 q, von metallischem Blei auf 199.934 q im Werte von 9.521.859 K (+ 2.572.519 K). Die Gewinnung von *Zinkerzen* betrug 346.747 q, von Zink 172.979 q im Werte von 10.555.550 Kronen (+ 1.374.272). Zinn wurden 13.403 q im Werte von 68.472 K, *Antimonerze* 45.200 q im Werte von 23.500 K gewonnen.

Aus den Rückständen der *Uranfarbenfabrikation* wurden 7.815 g Radiumpräparate mit einem Gehalte von 1.698 g Radiumelement im Werte von 998.424 K erzeugt.

Schwefelerze wurden 139.962 q, *Maganerze* 124.707 q, *Graphit* 453.748 q, *Asphaltsteine* 42.344 q, *Mineralfarbstoffe* 29.596 q gewonnen.

Auf *Braunkohlen* standen 187 Werke mit 53.179 Arbeitern und 2.256 Aufsehern im Betriebe; die Gesamtgewinnung betrug 262.836.895 q (+ 10.183.557 q) im Werte von 141.045.962 K (+ 6.896.920 K); von dieser Produktion 6% auf die staatlichen, 94% auf die Privatbetriebe. An Braunkohlenbriketts wurden 2.442.851 q im Werte von 2.556.435 Kronen, an Braunkohlenskoks 398.494 q im Werte von 283.410 K erzeugt.

Auf *Steinkohlen* standen 119 Unternehmungen mit 70.777 Arbeitern und 2.680 Aufsehern im Betriebe; die Gesamtgewinnung betrug 157.978.895 q (+ 14.180.723 q) im Gesamtwerte von 162.600.450 K (+ 19.372.825 K). Zur Verkokung gelangten 32.185.974 q Stein-

KRAYE FELE

ROZSDAVÉDŐ

HIDFESTÉK.

KRAYE E. és TÁRSA
 CSÁSZ. ÉS KIR. LDVARI SZÁLLITÓK
 FESTÉK-MENCE-LAKK-GYÁR
 BUDAPEST (KRAYE FÉLE LDVÁR)

VI., Váci-ut. 34.

kohle, aus welchen 23,079.959 q Koks im Werte von 44,209.112 K erzeugt wurden. In den Brikettfabriken wurden aus 1,459.580 q roher Kohle 1,567.742 q Briketts im Werte von 2,204.860 K und in den Koksanstalten Nebenprodukte im Werte von 11,014.580 K erzeugt.

Der Gesamtwert der *Bergbauprodukte* Österreichs betrug im Jahre 1912 352,545.531 K (+ 32,438.136), jener der *Hüttenprodukte* 179,212.612 K (+ 23,543.503).

(Der Gesamtwert der *reinen Bergwerksproduktion* [das heisst der Bergbau- und Hüttenproduktion], welcher sich ergibt, wenn zu dem Werte der Gesamtproduktion der Wert des erzeugten Koks-, Brikett- und Montanwachsquantums hinzugezählt, dagegen hiervon der Wert der zur Koks-, Brikett- und Montanwachszeugung verwendeten Stein- und Braunkohle, sowie der Wert der verhütteten Erze und sonstigen Schmelzgülter in Abzug gebracht wird, betrug für ganz Österreich 455,108.819 K).

Im *Salinenbetrieb* wurden 9,900.953 hl Salzsole, in der primären Salzerzeugung 1,503.553 q Steinsalz, 2,272.535 q Sudsals und 208.266 q Seesals, in der sekundären Salzerzeugung 2,370.819 q Speisesals, 1,285.785 q Industriesals und 1284 q Grausals gewonnen.

Die ungarischen Goldgruben der Harkortschen Bergwerke. Der Geschäftsbericht der Harkortschen Bergwerke und chemischen Fabriken enthält als wichtigsten Teil die Mitteilungen über die ungarischen Goldgruben. Barza Ruda lieferte um 4775 Tonnen Pocherze weniger. Wenn hier auch die freie Goldgewinnung um 94.154 Kilogramm zurückging, bleibt das Jahresertragnis doch befriedigend, besonders wenn man die Störungen durch die Streckenerweiterungen berücksichtigt. Von Bedeutung ist die Erbauung einer neuen Zerkleinerungsanlage, wodurch künftighin dem Pochwerke nur ein Erz von entsprechender Korngröße zugführt wird. Die Gruben Valeamori—Valea-Arzului nahmen mit 5399 Tonnen weniger an der Verpochung teil. Der Erzgehalt ging auf durchschnittlich 5 Gramm pro Tonne zurück und der Ausfall an Freigold war 23.832 Kilogramm. Das Jahresergebnis dieser beiden Gruben ist daher nur wenig befriedigend, die hier besonders energisch betriebenen Aufschlussarbeiten haben jedoch sogenannten Paltynschlag einen neuen Gang erschlossen, der einen guten Pochgang mit etwas Freigold liefert. Die Grube Mussari hat ihre gesamte

Goldproduktion von 503.002 Kilogramm auf 704.597 Kilogramm erhöhen können. Das Ergebnis dieses Betriebes ist infolgedessen ausgezeichnet. Die neue Schachtanlage im Zentrum der jetzigen Abbaue und der Anschluss an die elektrische Grubenbahn nach Barza sind vollendet. *Der Gesamtgewinn der Goldbergwerke* betrug 1,788.645 Mark (gegen 1,901.785 Mark im Vorjahre), der der chemischen Werke 348.547 (264.950) Mark; abgeschrieben wurden 775.068 (635.937) Mark. Aus dem *Reingewinn* von 1,808.530 (1,762.350) Mark wird die *Dividende* von 12¹/₂ auf 13¹/₂ Prozent erhöht. Der Grubenbesitz in Siebenbürgen erscheint in der Bilanz mit 5,644.408 Mark gegen 5,209.218 Mark.

Die Kohlenproduktion der ärarischen Gruben Breeszece. Das Ärar hat im heurigen Jahre die Kohlengruben Breeszece angekauft. Das Arbeitsministerium ist bestrebt, die Produktion derselben zu erhöhen, zu welchem Zwecke auch verschiedene Ausrichtungen und Vorrichtungen vorgenommen wurden. Um dem Arbeitermangel, der sich im Kohlenbergbau überhaupt geltend macht, zu begegnen, wurde der maschinelle Betrieb auf der Grube wesentlich erweitert. Infolge dieser Massnahmen der Staatsverwaltung wird erwartet, dass die Kohlenproduktion im heurigen Jahre eine nennenswerte Steigerung erfahren wird. Die Förderung der Kohlengruben, die im Vorjahre 1.9 Mill. Meterzentner betrug, soll auf 2.8 bis 3 Mill. Meterzentner erhöht werden.

(87.152)

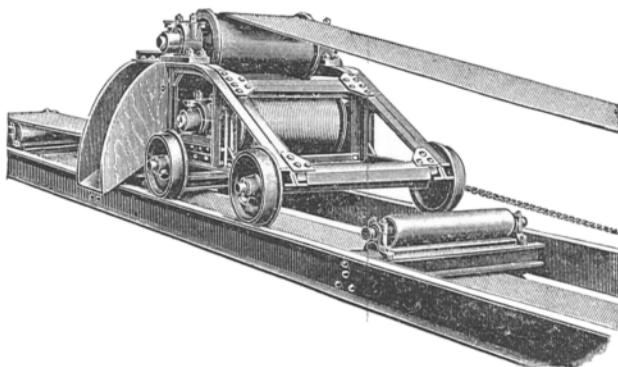

BÁNYAZENEKAROK
felszerelése tekintetében legalaposabb tájékoztatást nyújt úgy a hangszerek minősége, mint mennyiségére vonatkozólag a „Zenekari felszerelések táblázata” című irodalmi munka, melyet a szerkesztője és kiadója: **Sternberg Armin és Testvére** cs. és kir. udvari hangszergyáros cég Budapest, VII., Rákóczi-ut 60. sz. érdeklődőknek ingyen és bérmentve megküldi. Ugyanott bányászati és autómobil jelző kürtökről és jelző hangszerekről a különleges képes árjegyzék is megjelent, amelyet a cég szintén bérmentve küldi.

Bromberger Maschinenbau-Anstalt G. m. b. H.

Modern szállítóberendezések ♦ Prinzenthal bei Bromberg
speciális gyára

Minden nagyságú és teljesítményű berendezések tervezése s kivitele

Szalagszállítóberendezés szabadalm. automatikus elosztókocsival

Mindenemű transportörök, elevátorok minden anyag részére, továbbá **szalagszállítók**, szállítócsigák, felvonók, daruk, mindenemű emelőgépek.

Drótkötélpályák, elektr. függővasutak, hajókirakodó berendezések, szén-, kőtörő és tárolóberendezések, továbbá minden egyéb szállítóberendezések.

A brombergi gépgyár vezérképviselője:

Faber és Erdélyi okl. gépészmérnök

≡ ≡ **műszaki irodája** ≡ ≡

Budapest, V., Wahrmann-u 13. ♦ Telefon 5—32.

Üzletközvetítést díjazunk.

M. kir. főbányahivatal Aknaszlatinán.

3838/1913. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Az alólirott m. kir. főbányahivatal és kerületéhez tartozó rónaszéki és sugatagi m. kir. sóbánya-hivatalok, valamint a m.-szigeti sószállítóhivatal részére 1914. évben szükséges alább részletezett termények, anyagok és ipari tárgyak szállításának biztosítása iránt az I—V. csoportiakrak **1913. év október hó 20-án**, a VI. csoportiakra **1913. év október hó 21-én délelőtt 10 órakor** az alólirott m. kir. főbányahivatal irodájában nyilvános zárt írásbeli versenytárgyalás fog megtartatni.

Vállalkozók felhivatnak ennél fogva, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 1907. évi 55800. számú rendeletével kiadott „Közszállítási szabályzat“ feltételei szerint szabályszerűen ivenkint egy koronás bélyeggel felszerelt és 5% bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat a jelzett versenytárgyalási határidőig az alólirott m. kir. főbányahivatal főnökénél nyújtsák be.

A IV. csoportba tartozó olaj- és kenő-anyagokból, valamint az V. csoportbeli kendernemüekből feltétlenül minta küldendő be 1913. év október hó 10-ig. Elkésve vagy utólag beérkezett minta figyelembe vétetni nem fog, úgy amint a IV. és V. csoportba felvett üzemi anyagokra minta nélkül benyújtott ajánlat figyelmen kívül fog hagyatni.

Az árlejtési és szerződési feltételek az alólirott m. kir. főbányahivatalnál hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szállítandó lesz:

Tétel szám	Termények és anyagok megnevezése	Mérlet egység	Szállítandó lesz				Összesen	Jegyzet
			az aknaszlatinai mk. főbányahivatalhoz	a rónaszéki mk. sóbányahivatalhoz	az aknasugatagi mk. sóbányahivatalhoz	a m.-szigeti mk. sószállító hivatalhoz		
I. Termények.								
1	Zab (hektoliterenként 44 kgm. súlyu)	q	115	74	88	—	277	
2	Széna (I. r. réti lószéna)	"	270	100	174	—	544	
3	Szalma	"	40	25	20	—	85	
II. Tüzelő anyagok.								
4	Bükkfa kovács-szén	hl.	1600	1200	—	—	2800	
5	Bükk hasáb tűzifa I. oszt. nem usztatott	m ³	—	—	—	560	560	
III. Fémmemüek.								
6	Ólomgolyó (blomba) nagy	kg	200	150	—	100	450	
7	Ólomgolyó () kicsi	"	—	—	350	100	450	
IV. Olaj- és zsiradékmemüek.								
8	Kőolaj biharszilági I. gyémánt jegyü	"	4000	8000	9000	600	21.600	
9	Nyerskőolaj schodnicai	"	150.000	120.000	30.000	—	300.000	Rónaszékre és Sugatagra a nyerskőolaj vashordókban szállítandó
10	Repceolaj, kétszer finomított füst nélkül égő	"	5000	1500	600	50	7150	
11	Hengerolaj, Diesel-motorhoz eredeti Nobel-féle I. r. C oo	"	5000	5000	2000	—	12.000	
12	Dynamó olaj	"	2000	—	—	—	2000	
13	Gépolaj	"	2500	2000	500	25	5025	
14	Faggyu, I. rendü	"	500	100	400	15	1015	

Tétel szám	Termények és anyagok megnevezése	Mé- ret egy- ség	S z á l l i t a n d ó l e s z				Összesen	Jegyzet
			az akna- szlatinai mk. fő- bánya- hivatal- hoz	a róna- széki mk. sóbánya- hivatal- hoz	az akna- sugatagi mk. só- bánya- hivatal- hoz	a m.-szí- geti mk. sószállító hivatal- hoz		
V. Kenderneműek.								
15	Zsákkötő zsineg 0.5 kgmos gombolyagban	kg.	600	300	300	—	1200	
16	Ólomgolyó zsineg sodrott szá- laktól	"	—	—	—	50	50	
17	Kender kóc	"	500	300	400	25	1225	
18	Géptisztító rongy	"	500	—	—	—	500	
19	" pamut	"	500	800	—	—	1300	
20	Istráng	drb	—	100	400	—	500	
21	Kötél különböző méretben	"	—	—	16	—	16	
VI. Faneműek és építő- anyagok.								
22	Portlandcement	kg.	150.000	—	—	—	150.000	
23	Óltatlan mész	m ³	30	—	20	—	50	
24	Fenyő deszka, I. oszt. luc 6 m. h., 32 cm. széles, 2—8 cm. vastag	"	15	—	—	—	15	
25	Fenyő deszka II. oszt. luc 6 m. h., 32 cm. széles, 2—8 cm. vastag	"	80	—	—	—	80	
26	Fenyő lécz 6 m h. ^{2.5/6} , ^{8/8} , ^{10/10} , ^{10/13} cm.	"	20	—	—	—	20	
27	Fenyő szél-deszka, vékony	fm.	3000	—	—	—	3000	
28	Fenyő épületfa	m ³	50	—	—	—	50	
29	Fenyő deszka, I. oszt. 6 m. h. ^{2/32} cm.	drb	—	150	—	—	150	
30	Fenyő deszka, I. oszt. 6 m. h. ^{2.5/32} cm.	"	—	200	—	—	200	
31	Fenyő deszka, I. oszt. 6 m. h. ^{4/32} cm.	"	—	250	—	—	250	
32	Fenyő deszka, I. oszt. 6 m. h. ^{5/32} cm.	"	—	300	—	—	300	
33	Fenyő zárlecz I. oszt. 6 m. h. ^{10/13} cm.	"	—	100	—	—	100	
34	Saroglya bélésfa, 4 m. h. ^{8/12} cm.	"	—	—	400	—	400	
35	Tölgy épületfa, gömb. 21—25 cm. középméretű	fm.	5000	—	—	—	5000	Vékony vége nem le- het 15 cm. vékonyabb
36	Tölgy épületfa, gömb. 26—36 cm. középméretű	"	3000	—	—	—	3000	Vékony vége nem le- het 20 cm. vékonyabb
37	Tölgyfa deszka fűrészelt, meg- rendelés szerinti méretben	m ³	30	—	—	—	30	
38	Tölgyfa szél-deszka, vastag	fm.	8000	—	—	—	8000	
39	" vékony	"	1000	—	—	—	1000	
40	" 15—24 cm-ig közép- átmérő	"	—	—	2800	—	2800	
41	Tölgyfa, 25—30 cm-ig közép- átmérő	"	—	—	2000	—	2000	
42	Bükk deszka, fűrészelt	m ³	200	—	—	—	200	
43	" 29—32 cm. széles, 3 cm. középvastag	"	15	—	—	—	15	
44	Bükk deszka, hasított 2.5 m. h., 29—32 cm. széles, 3 cm. középvastag	drb	—	—	400	—	400	

Aknaszlatina, 1913 szeptember 6.

M. kir. főbányahivatal.